

ӘОЖ 373.31

YESSENOV UNIVERSITY БОЙЫНША ӨТКІЗІЛГЕН АШЫҚ САБАҚТАР ҚҰРЫЛЫМЫНДА СЫНИ ОЙЛАУ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ

Э.У.Сагиндыкова

Ш. Есенов атындағы Каспий технологиялар
және инжиниринг университеті
Ақтау қ, Қазақстан

Аңдатпа. Сыни ойлауды дамыту технологиясында сыни ойлауды дамыту әдістеріне және студенттердің ойлау қызметін дамытуға үлкен көңіл бөлінеді. Жауаптар одан әрі сұрақтарды ынталандырған жағдайда ғана ой тірі қалады. Сыни ойлауды қалыптастыру вариативті, тәуелсіз, мағыналы позицияны білдіретін өзіне және әлемге негізгі қатынасты құруды қамтиды.

Түйін сөздер: Рефлексия фазасы, сыни ойлау, технологиялық режим.

YESSENOV UNIVERSITY бойынша ашық сабақтар өткізу жүйелі жолға қойылған. Сыни тұрғыдан ойлау маңызды аспектілерді бөліп көрсету және логикалық қорытындылар құру арқылы ақпаратты объективті талдау және бағалау қабілетін қамтиды. Бұл процесс рефлексия, күмән және ақпаратқа сұрақ қою дағдыларын қажет етеді, бұл зерттелетін сұрақтарды тереңірек түсінуге мүмкіндік береді.

Аналитикалық дағдылар күрделі ұғымдар мен деректерді құрамдас бөліктерге бөлу, олардың өзара байланыстарын зерттеу және олардың негізінде негізделген дәлелдер құру қабілетінен тұрады. Бұл дағдылар студенттерге тақырыпты егжей-тегжейлі түсінуге көмектеседі және тереңірек, жан-жақты талдауға ықпал етеді.

Бұл дағдылардың екеуі де оқу процесінде өте маңызды, өйткені олар

Сыни тұрғыдан ойлауды белсенді қолданатын оқушылар негізгі идеялар мен дәлелдерді анықтай алады, сонымен қатар материалдағы жасырын алғышарттар мен логикалық қателіктерді тауып, талдай алады. Бұл оларға ақпаратты есте сақтап қана қоймай, оның мәнін түсінуге, білімді әртүрлі контексте қолдануға және күрделі мәселелерді шешуге көмектеседі.

Сонымен қатар, сыни тұрғыдан ойлау тиімді қарым-қатынас пен дәлелдеу қабілетін жақсартады, бұл ғылыми еңбектер жазудың және академиялық пікірталастарға қатысудың маңызды аспектісі.

Осылайша, сыни тұрғыдан ойлауды дамыту оқу процесінің ажырамас бөлігі болып табылады және жоғары академиялық жетістіктерге жетудің және

болашақ кәсіби қызметке дайындықтың маңызды факторы болып табылады. Аналитикалық дағдыларды дамыту стратегияларын дамыту оқушылардың табысты оқуы мен мансаптық өсуінің кілті болып табылады [1].

Міне, осы қабілеттерді жақсартудың бірнеше тиімді стратегиялары:

- Мәтіндерді сыни тұрғыдан талдау: оқу материалдарын, мақалалар мен кітаптарды үнемі талдап, сыни тұрғыдан бағалау. Автордың мақсаттары, әдістері мен қорытындылары туралы сұрақтар қою.

- Мәселелерді шешу: логикалық тәсіл мен аналитикалық ойлауды қажет ететін күрделі мәселелерді шешуге машықтану. Бұл математикалық есеп немесе кейс-стади болуы мүмкін.

- Деректермен жұмыс: статистикалық құралдар мен бағдарламалық жасақтаманы қолдана отырып, деректерді талдауға және түсіндіруге үйрету. Бұл ақпаратты аналитикалық өңдеу қабілетін дамытуға көмектеседі.

- Пікірталастар мен пікірталастар: академиялық пікірталастар мен пікірталастарға белсенді қатысыңыз. Бұл ойын дәлелдеу және әртүрлі көзқарастарды талдау қабілетінің жақсартады.

- Рефлексия және интроспекция: оқу процесін үнемі көрсетіп отыру және өзімізге белгілі бір тұжырымдар мен шешімдерге қалай келгеніміз туралы сұрақтар қою.

- Ойындар мен басқатырғыштар: шахмат немесе логикалық басқатырғыштар сияқты стратегиялық ойлау мен жоспарлауды қажет ететін ойындар ойнау.

Аналитикалық дағдыларды дамыту-бұл тәжірибе мен уақытты қажет ететін тұрақты процесс, бірақ бұл дағдыларға инвестиция салу академиялық және кәсіби өмірде айтарлықтай дивидендтер төлейді. Күнделікті өмірде сыни ойлауды қолдану:

Сыни тұрғыдан ойлау-бұл оқушылар тек оқуда ғана емес, күнделікті өмірде де қолдана алатын және қолдана алатын дағды.

Сыни ойлауды дамытудың белсенді оқу әдістері. Белсенді оқыту әдістері оқушылардың сыни ойлауын дамытуда маңызды рөл атқарады [2].

Мынадай бірнеше тиімді тәсілдері бар:

-Пікірталастар: әр түрлі тақырыптағы пікірталастар мен пікірталастарға үнемі қатысу оқушыларды ақпаратты сыни тұрғыдан талдауға, дәлелдер келтіруге және өз көзқарастарын қорғауға мәжбүр етеді.

- Истерді талдау: нақты немесе гипотетикалық жағдайлармен жұмыс жасау студенттерге аналитикалық және шешуші қабілеттерін дамыта отырып, теориялық білімді іс жүзінде қолдануға көмектеседі.

-Мәселелерді шешу: күрделі мәселелерді шешуге негізделген әдістер студенттерден сыни ойлауды ынталандыратын зерттеуді, талдауды және шешім қабылдауды талап етеді.

-Зерттеу жобалары: өзін-өзі басқаратын немесе топтық зерттеу жобалары тақырыпқа терең енуді, деректерді жинауды және талдауды қажет етеді, бұл аналитикалық және сыни ойлау қабілеттерін дамытады.

- Рөлдік ойындар: әртүрлі рөлдер мен сценарийлерде өмір сүру эмпатияны, әртүрлі көзқарастарды түсінуді және жағдайларға сыни көзқарасты дамытуға көмектеседі.

Бұл әдістер оқу процесін динамикалық және интерактивті етеді, сыни ойлауды дамытады, бұл табысты академиялық және кәсіби қызметтің негізгі факторы болып табылады. Дағдыларды дамытудағы кері байланыс пен рефлексияның рөлі. Кері байланыс пен рефлексия оқушылардың сыни ойлауы мен аналитикалық дағдыларын дамытуда шешуші рөл атқарады.

Оқу процесінің бұл элементтері оқушыларға тереңірек түсінуге және тиімді оқуға ықпал ете отырып, жақсарту үшін өздерінің күшті жақтары мен бағыттары туралы білуге мүмкіндік береді.

1. Кері байланыстың мәні: оқытушылар мен сыныптастардың сындарлы кері байланысы оқушыға олардың жұмысын басқалардың қалай қабылдайтынын түсінуге және олардың ойлауы мен дәлелдеріндегі ықтимал қателіктерді анықтауға көмектеседі.

2.Интроспекция және өзін-өзі бағалау: оқу тапсырмалары мен жобаларына қатысты тұрақты рефлексия оқушыға сыни тұрғыдан ойлауды дамытудың маңызды аспектісі болып табылатын көзқарасы мен үлгерімін сыни тұрғыдан бағалауға көмектеседі.

3.Аналитикалық дағдыларды жетілдіру: алынған кері байланысты талдау және оқу процесін түсіну күрделі идеялар мен ақпаратты талдау қабілетін жақсарту арқылы аналитикалық қабілеттерді дамытуға ықпал етеді.

4. Өз жұмысына сыни көзқарасты қалыптастыру: өз идеялары мен ойларын сыни тұрғыдан бағалай білу сыни ойлаудың ажырамас бөлігі болып табылады және академиялық өсу үшін қажет.

Осылайша, кері байланыс пен рефлексия оқу нәтижелерін жақсартуға ықпал етіп қана қоймайды, сонымен қатар табысты оқыту мен кәсіби қызмет

үшін қажет сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытудың маңызды құралдары болып табылады.

Тұрақты даму және оның болашақ мансапқа әсері. Сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды үнемі дамыту оқушылардың болашақ кәсіби және жеке өміріне айтарлықтай әсер етеді. Бұл дағдылар оқу үлгерімін арттырып қана қоймай, қазіргі жұмыс әлемінің қиындықтарына дайындайды [3].

Сыни тұрғыдан ойлау кез-келген кәсіпте құнды актив болып табылатын ақпаратты талдауға, негізделген шешімдер қабылдауға және күрделі мәселелерді шешуге үйретеді.

Аналитикалық дағдылар үлкен көлемдегі деректермен жұмыс істеуге көмектеседі, тиімді шешімдерді табу процесін жеңілдетеді және тапсырмаларға инновациялық көзқарасқа ықпал етеді. Ұзақ мерзімді перспективада бұл дағдылар жеке және кәсіби өсуді қамтамасыз етеді, үнемі өзгеріп отыратын әлемге бейімделуді жақсартады және таңдалған мансапта табысқа жету мүмкіндігін арттырады.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Байбородова, Л. В., В. В. Белкина. Образовательные технологии: учебно-методическое пособие, – Ярославль: Издательство ЯГПУ им. К.Д. Ушинского, 2015. – 108 с.
2. Бахарева, С. Развитие критического мышления через чтение и письмо.– Новосибирск: НИПКИПРО. 2005. – Вып. 2. – 94 с.
3. Заир-Бек, С. И. Развитие критического мышления на уроке [Текст] / С. И. Заир-Бек, И. В. Муштавинская. – М.: Просвещение, 2014. – 175 с.